

által összetört edénykupacok jelezték, köztük kalcinált csontdarabkákkal. A harmadik csoportot egy késő rézkori (Protoboleráz-kultúra) fazekastelep edényégető kemencéi és gödrei alkották. Ez a telep a Berki-patakba tartó vizenyős völgy fejeződésénél helyezkedett el. A kemencéket kísérő gödörök gazdag, jellegzetes leletanyagot tartalmaztak: díszített orsókarikákat, tűzdelt barázdás mintával ellátott díszedényeket, valamint testpecsételőket.

Munkatársak: Kámán Beáta technikus, Fullár Zoltán egyetemi hallgató. A geodéziai felmérést Soós Zsolt és Vadász Norbert technikusok végezték.

KVASSAY JUDIT

142. Eszteregnye, Ojtó-dűlő

(Zala megye) R, Ró

2005. szeptember közepén az M7 autópálya földmunkálataihoz kapcsolódó régészeti szakfelügyelet során a főpálya 220+000–220+250 kilométerei között régészeti objektumokat észleltünk.

Az Ibrikó-patak K-i partján és az enyhe domblankán elterülő lelőhely leletmentését 2005. szeptember 27. és november 28. között végeztük: 1600 m²-en, 83 régészeti objektumot tártunk fel. A napvilágra került leletanyag a rézkorra és a római korra datálható. A domb tetejéhez közelebb eső területen, a főpálya déli felén, kisebb rézkori teleprészlet mutatkozott. Ez feltehetőleg déli irányban, az autópálya nyomvonalán kívül is folytatódik. Az itt kibontott 6 gödörből a középső rézkori Balaton-Lasinja kultúra jellegzetes kerámiaanyaga került elő.

Az Ibrikó-patak K-i partján római kori falusias telep-részletet tártunk fel, amely szerves része a patak Ny-i oldalán elterülő Csikény-dűlő Kelet elnevezésű lelőhelyen 2000–2001 és 2005 során feltárt településnek. A római település az autópálya nyomvonalán kívül is folytatódhat északi irányba. A 77 régészeti jelenség zömét gödörök és cölöplyukak adták. Érdekes külön kiemelni egy nagyobb méretű összefüggő paticsfelületet, amely egy beomlott épületre utal, s ezt igazolták az elbontása során jelentkező cölöplyukak is. A másik kiemelkedő objektum egy kovácsgödör, amelyből egy vasüllő és egy aszimmetrikus vaskapa is napvilágra került. A lelőhelyen feltárt leletek túlnyomó része kerámia, köztük néhány terra sigillata töredék is van. Ezekon kívül kövek, üvegtöredék, vastárgyak (kés, kalapács, ár, szeg, csat) és két bronzérme került elő.

A leletanyag a nagykanizsai Thúry György Múzeum gyűjteményébe került.

Munkatársak: Auer Angelika és Korcsmáros Attila technikusok.

TOKAI ZITA MÁRIA

143. Esztergom, Szentgyörgymező, Duna-part

(Komárom-Esztergom megye) LT, Á

2005. május 4–31. között megelőző feltárást végeztünk a 15630/2 hrsz-ú telken. A mintegy 168 m²-es házalap

kitűzése és kimélyítése után az objektumok egy részének feltárta már a szubhumuszban jelentkezett, a többi öt kutatóárokban találtuk meg. Feltárástunk során egy kelta kemence omladékát tartalmazó gödröt; egy kora Árpád-kori „kemence-bokrot” (három földbe vájt, szabadban álló sütőkemence többszörösen megújított sütőfelülettel és közös előtérrel); egy – az egyik kemencét vágó – kisebb, kora Árpád-kori beásást egy másik, hasonló korú, sekély gödörrel; két egymásba ázott 12. sz. eleji? gödröt, továbbá egy 13. századi gödröt tártunk fel.

A leletanyag zöme kerámiatöredékekből és állatcsontból áll, néhány vastárgy és salakdarab mellett.

LÁZÁR SAROLTA

144. Érd, Római út

(MRT 7. k. 9/25a lh.)

(Pest megye) I

2005 novemberében próbafeltárást folytattunk az M6 autópálya M0 – Érdi tető Pest megye területére eső szakaszán a 17,300–500 km-szelvény közötti Római út nevű lelőhelyen. Az MRT római limesutat jelöl a területen. A 2001-ben folytatott terepbejárás során nem sikerült lokalizálni az út nyomvonalát.

A próbaásatás során a keresett római útra merőlegesen húztuk a kutatóárkokat, összesen húszat. A limesutat nem találtuk meg. Hat objektum került elő, árkok s fél gödörök. Az egyik újkori, a többiben nem volt leletanyag. Szórványként pár darab kézzel formált kerámiát találtunk.

OTTOMÁNYI KATALIN

145. Értény, Temető

(Tolna megye) Kő

Tóth Endre szerint az egykor itt állt templomot sánc övezi (korábbi terepbejárásán állapította ezt meg). 2005. április 13-i terepbejárásom során azonban sáncnak nem találtam nyomát. „Szőrös mezsgye” van, ez kissé kiemelkedik a környezetéből. Ez azonban nem alkot sáncformát, hanem szinte egyenes vonalban követi a temető és a szántó közötti dűlőutat. A bokros, bozótos területen (a jelenlegi temető és a vízmű között) kő- és tégladarabokat figyeltem meg, valamint néhány középkori edénytöredéket és embercsonttörmeléket.

MIKLÓS ZSUZSA

146. Fadd, Jegeshegy I.

(Tolna megye) Ó, Ró, H

1998-ban megkezdett ásatásunk folytatásaként 2005-ben 700 m² felületen, a domb K-i felén 19 sír feltáráásával tisztáztuk a 10–11. századi temető K-i szélét, amelyet a mellékletek (elsősorban bronz, bordázott S-végű karikák) a 11. sz. első felére kelteznek. A megkutatott 4500 m²-en a 10–11. századi sírok száma 197-re nőtt. Feltáratlan sírok a temető É-i, ÉK-i részén találhatóak.

Munkatársak: Pap Csilla (SZTE), Takács Melinda (ELTE) régészhallgatók, Czövek Attila.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR

147. Felsőnána, Ónána

(Tolna megye) Kö

A falutól Ny-ra kb. 2 km-re, két kis völgy találkozása feletti dombon található a középkori Nána falu. Tszfm. kb. 170 m, a völgyek feletti relatív magassága kb. 30–35 m.

A lelőhely egy részének erődítetttségére légi felderítés közben figyeltem fel. A szántásban jól látszott, hogy a domb déli, összeszűkülő részén egy kisebb területet sötétbarna gyűrű övez. Terepbejáráskor ezen a területen templomra utaló nyomokat (igen sok embercsonttöredéket, építési törmeléket) figyeltem meg. A sötét csík helyén 6–8 m széles terasz látszott 3 oldalról. A domb gerince felől csak szürke elszíneződés volt észlelhető: itt minden bizonnyal elszántották az egykori árkot, és most már csak felülről mutatkozott az erődítés lezáródása. Az egykor árokkal övezett domb átmérője kb. 30 m.

A szintvonalas felmérést 2005. áprilisban készítettük el.

Áprilisban bejártam a falu K-i szakaszát is. A simított szántásban szürke, hamus, paticsos foltokat figyeltem meg, és sok cserepet, állatcsontot találtam. Előkeült egy ép nádvágó is.

Munkatárs: Korondán Zoltán.

MIKLÓS ZSUZSA

148. Felsőörs, Major

(MRT 2. k. 9/12 lh.)

(Veszprém megye) B, Kö

2005. október 21-én helyszíni szemlét tartottam a lelőhelyen, mert bejelentés érkezett, hogy közművesítés során sírok kerültek elő. A lelőhely az Úttörő utcától D-i, K-i, és Ny-i irányba terjed ki, a volt tsz major környezetében. A legtöbb leletanyagot a topográfiában említett forrástól K-re, egy domboldalon találtuk: kovapengéket, viszonylag sok késő bronzkori kerámiatöredéket, és kevés középkori cserepet. A helyiek elmondása szerint a belterület déli határát jelentő földútban vezettek közműveket, amikor a sírok előkerültek, de erről senkit nem értesítettek. Megmutattak egy majdnem ép koponyát, amit ott találtak, ezen torzításra(?) utaló nyomokat látnak. Más korhatározó sírletről nem tudtak.

SÁROSI EDIT

149. Felsőpakony, Páskom

(Pest megye) Sza, Kk

2005. november 2–21. között próbafeltárást végeztünk a településtől D-re, a Vasút utca mellett. A lelőhely ÉK-i szélét sikerült megtalálni, ÉNy, D, DK-i irányban a lelőhely folytatódik. A kutatóárokban 128 objektum került elő. Ebből 60 biztosan késő szarmata kori (Kr. u. 3–4.

sz.), 64-ről szintén feltételezhető, hogy szarmata, 1 késő középkori objektum. Jellegüket tekintve: 63 gödör, 32 árok, 11 ház, 7 kút, 13 bányagödör, 1 kemence és 1 cölöplyuk feltételezhető (a kutatóárok keskenysége és a feltárás hiánya miatt néhány objektum bizonytalan).

A leletek a nagykőrösi Arany János Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Simon László.

ZSOLDOS ATTILA

150. Felsőpáhok határa

(Zala megye) Ő, U, B, Ró, Á, Kk, Kú

2005 májusában terepbejárást végeztünk a Hévíz–Alsópáhok elkerülő út nyomvonalán, melynek során Felsőpáhok határában hét lelőhelyet regisztráltunk.

Billegér-dűlő: A település É-i részén, egy É–D-i hossz tengelyű domb K-i lejtőjén egy hatalmas, frissen szántott és boronált táblában, ritkán jelentkező késő középkori/kora újkori kerámiatöredékeket, valamint 3 db kőeszközt gyűjtöttünk. Rontotta a megfigyelési lehetőségeket, hogy a talaj nagyon száraz és poros volt, továbbá a tábla jelentős részében, nagy foltokban laposkötöredékek fedték a felszínt. Nagyon gyakori volt a gyepvas is, mely változatos formákban jelentkezett. A lelőhely mintegy 330 m-es hosszában kb. 20 m-es szintkülönbség adódott. A lelőhely szélessége kb. 200 m-re becsülhető. Csak a déli része esett az általunk vizsgált területre, kb. a nyomvonal 5,5–5,3 km-szelvényei közé.

Irtás-rét-dűlő, D: A településtől É-ra, egy kerítéssel határolt zárt kerttől D-re fekszik a lelőhely, enyhe lejtésű, É–D-i hosszirányú domb K-i lejtőjén, egy kisebb platón. K–Ny-i kiterjedése kb. 100 m. A zárt kert déli szélétől kb. 50 m-re érzékelhető volt némi sűrűsödés a leletek egyébként nagyon szórványos jelentkezésében. Az É–D-i kiterjedés kb. 200 m. A lelőhely a nyomvonal 4,80–4,60 km-szelvényeinek magasságában, de attól Ny-ra terül el. A leletek kisebb része római, többségük késő középkori kerámia. Az őskort 2 db kőeszköz képviseli.

Irtás-rét-dűlő, É: A lelőhelyet a település külterületének É-i részén találtuk. Az Irtás-rét-dűlő É-i felében, az 5,3 km-szelvényénél, egy kb. 50 m sugarú körben több kőeszközt és viszonylag sok, de nagyon apróra tört és kopott felületű kerámiát gyűjtöttünk. Néhány darab kavicsos soványítású. Találtunk jó néhány mázas kerámiatöredéket is, ezek egy része néprajzi, egy részük azonban régészeti korú, azaz késő középkori/kora újkori. A lelőhelyen sárga okkerrögök és gyepvasdarabok is előfordultak. A lelőhely ugyanannak az É–D-i dombnak a K-i lejtőjén terül el, mint a Billegér-dűlői, de attól kb. 200 m-re D-re, jól elkülönülve, kb. a nyomvonal 5,35–5,25 km-szelvényei között.

Páhoki-patak partja: A Páhoki-patak völgyének Ny-i partján emelkedő, É–D-i lefutású dombhát K-i lejtőjén, a Felsőpáhokot Hévízzel összekötő országúttól D-re két szántott parcellában szórványosan jelentkeztek az apróra tört és nagyon kopott felületű, korongolt késő kö-